

Bartosz Rakoczy

Profesor doktor habilitowany z zakresu prawa ochrony środowiska

Kierownik Katedry Prawa Ochrony Środowiska i Publicznego Prawa Gospodarczego

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

RECENZJA

w przewodzie habilitacyjnym Pana Doktora Marcina Stoczkiewicza.

I. Uwagi ogólne

Na podstawie przedstawionej monografii zatytułowanej „prawo ochrony klimatu w kontekście praw człowieka” Warszawa 2011, a także na podstawie dorobku naukowego, pozostałych osiągnięć naukowych, dydaktycznych, popularyzatorskich stwierdzam, iż Pan dr Marcin Stoczkiewicz spełnia przesłanki określone normatywnie do uzyskania stopnia doktora habilitowanego i uprzejmie wnoszę o podjęcie dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym.

Wskazana wyżej monografia stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowo-badawczego, który do tej pory nie był podnoszony w doktrynie i stanowi znaczny wkład w rozwój prawa ochrony środowiska, w tym również prawa klimatu.

Dorobek naukowy Habilitanta dowodzi Jego dojrzałości naukowej i umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych i kierowania zespołami naukowo-badawczymi.

Udział w konferencjach naukowych, zaangażowanie w ich organizację, popularyzowanie nauki, umiejętności prowadzenia zajęć akademickich również dowodzą, iż Pan dr Marcin Stoczkiewicz uznał prawem wymaganą dojrzałość naukową.

II. Ocena monografii habilitacyjnej

Jako monografię habilitacyjną Pan dr Marcin Stoczkiewicz wskazał książkę zatytułowaną „prawo ochrony klimatu” Warszawa 2011. Nie mam żadnych wątpliwości, iż monografia ta

stanowi znaczny wkład w rozwój prawa ochrony środowiska, w tym również prawa klimatu. Jest oryginalnym i samodzielny rozwiązaniem problemu naukowo-badawczego sporządzonym zgodnie z metodologią wymaganych w naukach prawnych. Stanowi ważną wypowiedź naukową nie tylko w kontekście problematyki ochrony klimatu, ale także i w kontekście ochrony praw człowieka.

Recenzowana monografia habilitacyjna doskonale wpisuje się w najnowsze trendy podnoszone zarówno w literaturze naukowej, jak i w orzecznictwie. Autor doskonale wyczuł moment, kiedy konieczne stało się pogłębione, samodzielne i monograficzne opracowanie przedmiotowego zagadnienia.

Jeśli należałoby wskazać jeden z podstawowych problemów, którym zajmuje się dzisiaj Unia Europejska, a nawet i społeczność międzynarodowa, to pomijając tragiczne wydarzenia wojenne na Ukrainie problematyka ochrony klimatu stanowi jedno z takich właśnie zagadnień. Właściwie należałoby tutaj zgodzić się z Autorem, który zresztą nie jest w tym zakresie pionierem, że spośród prawa ochrony środowiska już wyodrębniło się prawo ochrony klimatu. Głosy takie pojawiały się w doktrynie już znacznie wcześniej, jak chociażby w znakomitej monografii Pani Profesor Janiny Ciechanowicz MC Lean, która jako jedna z pierwszych podjęła się opracowania tego zagadnienia w doktrynie prawa polskiego. Zaslugą Autora jest jednak rozwinięcie tej koncepcji ze szczególnym uwzględnieniem dynamicznie pojawiających się nowych trendów. Autor wyraźnie i słusznie opowiada się za istnieniem prawa ochrony klimatu, który zresztą w sposób metodologicznie poprawny wyodrębnia. Na uwagę zasługuje, iż Autor dokonuje odrębnie na płaszczyźnie międzynarodowej prawa europejskiego, oraz prawa krajowego.

Gdyby jednak monografia ograniczała się tylko do zagadnień prawa klimatycznego, to niezależnie od jej wartości naukowej nie spełniałaby kryteriów znacznego wkładu w rozwój prawa ochrony środowiska, czy też prawa rozwoju klimatu. Jak już wyżej wskazano Autor nie jest w tym zakresie pionierem, a zatem co najwyżej monografia by uporządkowała pewne zagadnienia i je uzupełniła.

Habilitant jest jednak znakomitym znawcą analizowanej problematyki i w ramach monografii habilitacyjnej zawęził pole badawcze konfrontując prawo ochrony klimatu prawami człowieka. Podkreślić należy, iż sama analiza praw człowieka w kontekście ochrony środowiska też nie jest nowatorska, albowiem powstało kilka znaczących monografii odnoszących się do tej kwestii.

Natomiast bez wątpienia Autor jest pionierem w łącznym analizowaniu problematyki ochrony klimatu w kontekście praw człowieka. O znakomitym wycuciu czasu przez Habilitanta świadczy również prowadzona w doktrynie prawa polskiego dyskusja na temat prawa do czystego powietrza. W prawdzie w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie uznano *de lege lata* istnienia takiego dobra osobistego, jak prawo do czystego powietrza, niemniej jednak powiązane z ochroną zdrowia i życia człowieka nabrało ono znaczenia prawnego.

W kontekście dyskusji o sytuacji prawnej jednostki w odniesieniu do jakości powietrza i ochrony klimatu, monografia Pana dr Marcina Stoczkiewicza stanowi znaczny wkład tej dyskusji.

Wybór tematu, a tym samym wybór obszaru badawczego należy zatem ocenić pozytywnie, jako spełniający ustawowe kryteria promocyjne. Wywody Autora są poprawne metodologicznie, tok rozumowania naukowego logiczny i kompleksowy. Dostrzegalna jest biegłość Habilitanta i doskonała znajomość analizowanego zagadnienia. Dowodzi tego zresztą wcześniejszy dorobek Habilitanta, w którym poruszał te zagadnienia w ramach różnych form wypowiedzi naukowej. Habilitant z dużą swobodą porusza się po obszarze prawa ochrony klimatu. Nieco słabiej porusza się po obszarze praw człowieka, aczkolwiek nie stanowi to rzutu recenzji, gdyż Autor uchodzi za wybitnego specjalistę właśnie w zagadnieniach ochrony klimatycznej.

Podkreślić należy, iż imponuje ilość literatury wykorzystanej przez Autora. Oczywiście należy obecnie wskazać, że Autor z całą pewnością nie wykorzystał całej dostępnej literatury, niemniej jednak ta, z której skorzystał bez wątpienia jest literaturą reprezentatywną.

Szeroka baza literatury naukowej świadczy o solidności i rzetelności Autora, który przed sformułowaniem swoich własnych poglądów w pełni zapoznał się ze stanowiskami jurysprudencji. Zgromadzenie tej literatury i jej przestudiowanie już było wysiłkiem samym w sobie co tylko dowodzi o uzyskaniu przez Habilitanta prawem wymaganego stopnia dojrzałości naukowo-badawczego.

Nie można również zgłaszać zarzutu, jeżeli chodzi o źródła prawa, zarówno jeśli chodzi o ich poznanie, jak i o ich wykorzystanie. Refleksje swoje mógłby Autor wzbogacić ewentualnie o pewne pomysły, zmiany kodeksu prawa kanonicznego w kontekście ochrony klimatu i obowiązków wiernych z tym związanych, niemniej jednak nie jest to zarzut recenzji, a jedynie propozycja poszerzenia zainteresowań naukowo-badawczych Habilitanta.

Język prawny i prawniczy też nie budzi zastrzeżeń. Autor biegle posługuje się terminologią prawa ochrony środowiska i prawa ochrony klimatu. Jest to o tyle istotne, że prawo ochrony klimatu dopiero się kształtuje także, jeśli chodzi o charakterystyczną dla niego terminologię. Bez wątpienia recenzowana monografia habilitacyjna stanowi ważną publikację porządkująca również terminologię prawa ochrony klimatu.

Autor formułuje własne poglądy i oceny. Z niektórymi z nich można oczywiście polemizować, niemniej jednak nie można Autorowi odmówić racji, iż poglądy Jego są zawsze wyważone i dobrze uzasadnione. Jest to ważna umiejętność naukowca aspirującego do bycia samodzielnym badaczem. Monografia nie budzi również zastrzeżeń od strony redakcyjnej i edytorskiej. Stwierdzam zatem, że monografia Pana dr Marcina Stoczkiewicza stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych w dziedzinie prawo ochrony środowiska. Autor rozwiązuje w sposób samodzielny i poprawny metodologicznie problem badawczy, który do tej pory nie był podnoszony w piśmiennictwie w takim ujęciu.

III. Ocena dorobku Habilitanta

Dorobek Habilitanta spełnia przesłanki prawem określone i należy go ocenić pozytywnie. Dorobek ten jest znaczny, jeżeli chodzi o ilość publikacji, jak również zróżnicowany.

Ilość publikacji, które Habilitant deklaruje jest znaczna. W prawdzie prawodawca nie określa jakiegoś parametru ilościowego, który jest wymagany, niemniej jednak chodzi tutaj o taką ilość publikacji, które pozwala recenzentowi stwierdzić, czy Habilitant jest przygotowany do samodzielnej pracy naukowo-badawczej i po części także dydaktycznej. Stwierdzam, że przedstawiony mi dorobek naukowo-badawczy Habilitanta powstały po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora jest dorobkiem znacznym i z całą pewnością wystarcza do formułowania pewnych wniosków ogólnych. Ilość opublikowanych prac naukowych dowodzi umiejętności nie tylko prowadzenia badań naukowych, ale również prezentowania ich wyników. Istotną cechą tego dorobku jest to, że ma on zróżnicowaną postać zarówno, jeżeli chodzi o treść, jak i o formę. Habilitant nie jest Autorem monotematycznym, podejmuje różne wątki i problemy naukowe. Oczywiście podstawowym warunkiem zainteresowań naukowych Habilitanta jest problematyka ochrony klimatu. Dokonania Habilitanta w tym obszarze naukowo-badawczym

były zresztą znane już wcześniej, a sam Habilitant należy do grona Autorów często cytowanych i powoływanych. Można nawet wskazać, iż należy do tej grupy badaczy, którzy po części kształtują polskie prawo ochrony klimatu.

Autor jednak nie poprzestaje tylko na problematyce prawnych wątków ochrony klimatu, ale bada również inne obszary prawa. Co ważne dorobek także i w pozostałych dziedzinach Autora wykazuje się dużym zastawem i elokwencją, jeżeli chodzi o podejmowane zagadnienia.

Na uwagę zasługuje, iż dorobek Habilitanta obejmuje monografię, w której Autor zajął się pomocą państwa dla przedsiębiorstw energetycznych w prawie europejskim. Monografia ta została przyjęta w doktrynie pozytywnie jako ważne i interesujące studium dotyczące pewnych aspektów pomocy publicznej. W dniu dzisiejszym patrzymy inaczej na pomoc państwa dla przedsiębiorstw energetycznych, jednak należy mieć na względzie okoliczność, iż monografia ta powstała w zupełnie innych realiach politycznych, ekologicznych, jurydycznych. Stanowi cenne studium nad teorią pomocy państwa dla przedsiębiorstw energetycznych.

Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje też kilka rozdziałów w monografiach naukowych. Na uwagę zasługuje okoliczność, iż są to opracowania sporządzane również w języku angielskim. Stanowią one dowód szerokich zainteresowań naukowych Habilitanta. Dorobek naukowy Habilitanta obejmujący artykuły naukowe, nie jest może szczególnie imponujący, jeśli chodzi o ilość, natomiast bez wątpienia zasługuje na pozytywną ocenę z dwóch zasadniczych powodów.

Przede wszystkim należy zaznaczyć, iż Habilitant opublikował artykuły, w których podejmował istotne problemy naukowo-badawcze. Publikacje te są często przywoływane właśnie w kontekście styku prawa energetycznego z prawem ochrony środowiska. Podkreślić również należy, iż jest to dorobek publikowany zasadniczo w renomowanych i uznanych periodykach w zakresie nauk prawnych.

Nie odnotowałem w dorobku naukowym Habilitanta glos jako specyficznej dla nauk prawnych formy wypowiedzi naukowej, nie traktuje tego jednak jako zarzut recenzji, albowiem w innych publikacjach Habilitant dowiódł, że analiza orzecznictwa i umiejętność jego badania są Mu bliskie. Mogę jedynie zachęcić Habilitanta, aby będąc już samodzielnym pracownikiem naukowym (taką mam nadzieję) wypowiadał się również w formie glos do judykatów. Dorobek naukowy Habilitanta oceniam zatem pozytywnie. Stanowi on, podobnie jak zresztą sama monografia, znaczny wkład w rozwój dyscypliny prawo ochrony środowiska, prawo energetyczne.

IV. Dorobek dydaktyczny, współpraca międzynarodowa i popularyzatorska

Pozytywnie również należy ocenić pozostałe elementy, które podlegają takowej ocenie w przewodzie habilitacyjnym. Habilitant wykazał umiejętność uczestnictwa w pracach zespołów badawczych korzystających z dofinansowania zewnętrznego. Jest też członkiem trzech uznanych stowarzyszeń. Wykazał się umiejętnością nawiązywania współpracy zarówno w wymiarze krajowym, jak i prawno-międzynarodowym. Jego dorobek obejmuje również recenzje pracy naukowej, umiejętność sporządzania ekspertyz prawnych. Autor wykazał również umiejętność organizacji konferencji naukowej. Dorobek Habilitanta obejmuje również szereg wystąpień na konferencjach, w tym również konferencjach międzynarodowych. Nie mam żadnej wątpliwości, iż Habilitant spełnia kryteria prawem przewidziane i jest naukowcem dojrzałym do samodzielnej pracy naukowo-dydaktycznej.

V. Wnioski końcowe

Na podstawie przedłożonej dysertacji habilitacyjnej, a także wykazu osiągnięć naukowych organizacyjnych, w zakresie współpracy, stwierdzam, iż Pan dr Marcin Stoczkiewicz spełnia przesłanki prawem przewidziane do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Jest osobą naukowo dojrzałą, gotową do prowadzenia samodzielnych badań naukowych i wykonywania zadań dydaktycznych. W tej sytuacji uprzejmie proszę o podjęcie dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym.

Wobec powyższego oświadczam, iż Pan Doktor Marcin Stoczkiewicz spełnia warunki, o których mowa w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Prof. dr hab.
Bartosz Rakocz